

Renaissance van De Stippelberg

Golfspelers trekken hun trolleys onder een strakblauwe hemel over de heuvels en door de dalen van de gloednieuwe golfbaan. Waar tot voor kort vlak maïsland was, is nu een geaccidenteerd terrein te midden van grote plassen. De inspiratie voor de vormgeving komt dan ook niet uit de voormalige maïsvelden maar uit het historische landschap. Een eeuw geleden lagen hier nog duintjes, 'stippelbergjes', van een stuivend deel van de Peel. Ontginning maakte er bossen en akkers van en nu wordt de geschiedenis teruggedraaid: een ware renaissance van het landschap.

'Bij het ontwerpen van een nieuwe golfbaan haal ik mijn inspiratie altijd uit het lokale landschap', zegt Michiel, 'en hoe ik dat kan inzetten en versterken om de golfbaan een eigen identiteit te geven. Bij De Stippelberg grijp ik terug op het voormalige geaccidenteerde landschap. Bij de golfbaan in het Bentwoud bij Zoetermeer in de polder gebruik ik heel andere karakteristieken.'

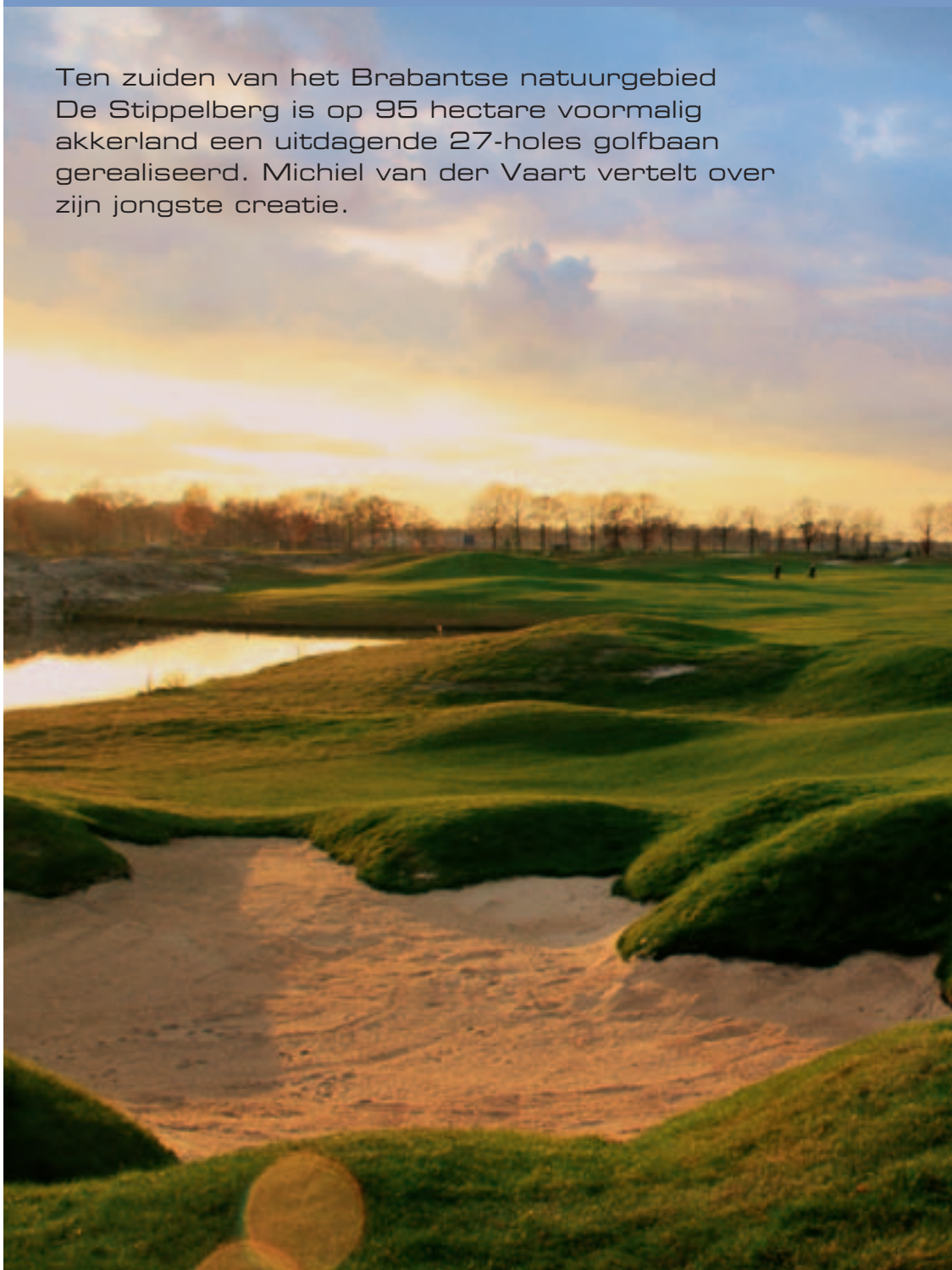
Lokaal enthousiasme

In 2008 gaf de gemeente Gemert-Bakel het bureau Landschapspartners de opdracht een integraal gebiedsplan te maken, waarbij zandwinbedrijf De Peelhorst voldoende zandwinconcessies zou krijgen. De randvoorwaarden die de gemeente daarbij stelde, waren natuurcompensatie en recreatief medegebruik. Natuurterreinbeheerders bezaten reeds de bossen, de rest was landbouwgrond. Het idee om een golfterrein aan te leggen werd lokaal enthousiast ontvangen. Vanaf het eerste moment was het duidelijk dat de golfbaan zich moet onderscheiden van andere golfbanen in de streek. Michiel: 'De concurrentie is groot. We werden uitgedaagd een bijzondere golfbaan te maken, in landschappelijke en golftechnische zin. Golfspelers moeten hier iets bijzonders beleven. Ik ontwierp een baan, waarbij het golfspel tevens een narratieve wandeling is, vol avontuur en verleiding. Ik enscener het spel voor de speler in het veld en voor de toeschouwer vanuit het clubhuis. In het verhaal van het golfspel wordt naar een dramatisch slot bij het eindpunt, het clubhuis, toegewerkt.'

Boetseren

Dit uitgangspunt was een grote uitdaging voor de ontwerper. Zijn materiaal is de grond. Daarmee moet hij boetseren. Het is de kunst een parcours te ontwerpen dat uitdagend is voor zowel de gevorderde als minder gevorderde golfer. Elke lengte, breedte, hindernis, afslag-tee, bunker en hole is

Ten zuiden van het Brabantse natuurgebied De Stippelberg is op 95 hectare voormalig akkerland een uitdagende 27-holes golfbaan gerealiseerd. Michiel van der Vaart vertelt over zijn jongste creatie.

Masterplan van de golfbaan Stippelberg.

minutieus ontworpen. 'Ik heb er plezier in om het parcours 'on the edge' te ontwerpen, ofwel met een onverwachte moeilijkheidsgraad.' Michiel haalt zijn inspiratie voor dit soort dingen bij drie golfontwerpers: de Amerikanen Kyle Philips en Ben Crenshaw en de Engelsman Alister MacKenzie. 'De kwaliteit van een golfcourse leer je het best kennen door hem zelf te bespelen en dat probeer ik zoveel mogelijk te doen. Heel bijzonder blijft 'the home of golf', de golfcourse van St. Andrews in Schotland. Het verhaal gaat dat golf daar is uitgevonden, door herders die weinig te doen hadden en die in het golvende heidelandschap van de Schotse kust een balletje voor zich uit sloegen.'

Ook voor de golfleek is er veel te beleven op De Stippelberg. Een eerste blik op het golfterrein zet je op het verkeerde been. Waar je een glad groen tapijt verwacht, zijn er zandvlakten en waterplassen. Aan de rand van een grote plas bij het clubhuis slaan golfers hun ballen naar wuivende vlaggetjes op kleine vierkante witte eilandjes midden in het water. Op deze zonnige dag zijn de lucht en het water fel blauw gekleurd, het zandige landschap eromheen is stralend blond. Aan de overkant van de plas verrijst het clubhuis met een groot rieten dak, dat meedoet met de tint van het landschap. Het is een golfterrein om geïmponeerd door te raken.

Verankering

Het bijzondere zit 'm ook in de landschapelijke verankering. Alle elementen van de omgeving zijn gebruikt: de waterplassen van de zandwinning, de bestaande lanen met Amerikaanse eiken, de boerderijen en hun erven en de bossen rondom. Bovendien speelt de kerktoeren van Bakel mee als oriëntatiepunt in het spel.

'Aandacht is ook besteed aan de 'emotionele' verankering van de golfbaan in het gebied. Met de boeren rondom zijn keukentafelgesprekken gevoerd over de aansluiting van hun erven op de golfbaan. Daaruit bleek dat ze graag uitzicht hebben op de golfbaan. Daarom zijn doorzichten vanaf de boerderijen op het golfbaanlandschap gemaakt.' Nog een emotionele verankering is dat ook niet-golfers via de lanen toegang hebben tot het terrein.

Inheemse beplanting

De natuurcompensatie is ingevuld door alle ruimte buiten de intensief bespeelde delen (ongeveer een derde van het terrein) een natuurlijke uitstraling te geven. De beplanting is inheems: grove den, berk, lijsterbes, eik en Brem. Op grote oppervlakten komt heide. Open zand is overvloedig aanwezig in de grote 'bunkers' (de voor het golfspel traditionele zandholtes). Bovendien zijn de intensief

bespeelde delen nog altijd milieuvriendelijker dan de voormalige maïsakkers.

Het beregeningssysteem voor de intensief bespeelde fairways, greens en tees staat niet in contact met de zandwinplassen en de twee natuurlijke beekjes die over het terrein stromen, maar wordt gevoed vanuit eigen waterbassins. 'Ten opzichte van het watergebruik en de bemestingsdruk van de landbouw eist het golfterrein heel wat minder.' Michiel vindt zijn vak bijzonder. Hij mag mensen plezier bezorgen. 'Als ik hier in cognito op het terras zit en om mij heen spelers commentaar hoor leveren op individuele holes en specifieke kenmerken per hole, dan geniet ik. Tegelijkertijd vind ik het belangrijk dat die individuele hole onderdeel is van het landschap en dat de golfer gast is in dat landschap.'

Marianne van Lidth de Jeude en Marianne Verheij

Michiel van der Vaart rondt in 2000 zijn studie Tuin- en Landschapsinrichting bij Hogeschool Larenstein af. Na zijn studie werkt hij een aantal jaren als technisch ontwerper bij MTD Landschapsarchitecten. In 2003 maakt hij de overstap naar Jol Golf Design. Hij volgt in 2007 de opleiding tot golfbaanarchitect aan het European Institute of Golf Course Architects. Tegenwoordig is hij samen met Philip Spogård eigenaar van Jol Golf Design. Zij richten in 2009 Spogård en Van Der Vaart op om de buitenlandse markt op te gaan.